

МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛИЙН ЦЭЦИЙН ДҮГНЭЛТ

2016 оны 05 дугаар сарын 25-ний өдөр

Дугаар 07

Улаанбаатар хот

ИРГЭНИЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ЗАРИМ ЗҮЙЛ ҮНДСЭН ХУУЛИЙН ХОЛБОГДОХ ЗААЛТЫГ ЗӨРЧСӨН ЭСЭХ МАРГААНЫГ ХЯНАН ШИЙДВЭРЛЭСЭН ТУХАЙ

Үндсэн хуулийн цэцийн хуралдааны танхим 13.30 цаг.

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн дунд суудлын хуралдааныг Үндсэн хуулийн цэцийн гишүүн Д.Ганзориг даргалж, гишүүдэд Үндсэн хуулийн цэцийн гишүүн Ш.Цогтоо, Д.Сугар /илтгэгч/, Д.Наранчимэг, Д.Солонгонарын бүрэлдэхүүнтэй, нарийн бичгийн даргаар Ц.Долгормааг оролцуулан Үндсэн хуулийн цэцийн хуралдааны танхимд нээлттэй хийв.

Үндсэн хуулийн цэцийн дунд суудлын хуралдаанд мэдээлэл гаргагч иргэн Р.Очирбал, Ц.Монгол нар оролцож, Монгол Улсын Их Хурлын итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч, Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Батзандан хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр ирээгүй болно.

Үндсэн хуулийн цэцийн дунд суудлын хуралдаанаар Монгол Улсын Их Хурлаас 2015 оны 12 дугаар сарын 3-ны өдөр баталсан Иргэний хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн 1, 2 дугаар зүйл Үндсэн хуулийн Тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт "Монгол Улс дэлхийн эдийн засгийн хөгжлийн түгээмэл хандлага, өөрийн орны өвөрмөц онцлогт нийцсэн олон хэвшил бүхий эдийн засагтай байна.", мөн зүйлийн 2 дахь хэсэгт "Төр нь нийтийн болон хувийн өмчийн аливаа хэлбэрийг хүлээн зөвшөөрч, өмчлөгчийн эрхийг хуулиар хамгаална.", Арван зургадугаар зүйлийн 3 дахь заалтад "хөдлөх, үл хөдлөх хөрөнгө шударгаар олж авах, эзэмших, өмчлөх, өв залгамжлуулах эрхтэй ...", мөн зүйлийн 4 дэх заалтад "... хувийн аж ахуй эрхлэх эрхтэй...", Арван есдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт "Төрөөс хүний эрх, эрх чөлөөг хангахуйц эдийн засаг, нийгэм, хууль зүйн болон бусад баталгааг бүрдүүлэх, хүний эрх, эрх чөлөөг зөрчихтэй тэмцэх, хөндөгдсөн эрхийг сэргээн эдлүүлэх үүргийг иргэнийхээ өмнө хариуцна." гэснийг тус тус зөрчсөн эсэх тухай маргааныг хянан хэлэлцэв.

Нэг. Нийслэлийн Сүхбаатар дүүргийн 5 дугаар хорооны оршин суугч, иргэн Х.Цогзолмаа, Баянгол дүүргийн 13 дугаар хорооны оршин суугч, иргэн Р.Очирбал нар Үндсэн хуулийн цэцэд дараах агуулга бүхий мэдээллийг ирүүлжээ:

"Монгол Улсын Их Хурлаас 2015 оны 12 дугаар сарын 3-ны өдөр баталсан Иргэний хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль нь зах зээлийн эдийн засгийн үндэс болсон гэрээ, хэлцэл эдийн засгийн үр ашигтай байдал, иргэний эрх зүйн гэрээний чөлөөт байдлын болон өмчийн халдашгүй байх зарчмыг алдагдуулж Үндсэн хуулийн Тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт "Монгол Улс дэлхийн эдийн засгийн хөгжлийн түгээмэл хандлага... бүхий эдийн засагтай байна.", мөн зүйлийн 2 дахь хэсэгт "Төр нь нийтийн болон хувийн өмчийн аливаа хэлбэрийг хүлээн зөвшөөрч, өмчлөгчийн эрхийг хуулиар хамгаална.", Арван зургадугаар зүйлийн 3 дахь заалтад "хөдлөх, үл хөдлөх хөрөнгө шударгаар олж авах, эзэмших, өмчлөх, өв залгамжлуулах эрхтэй ..." гэснийг зөрчсөн эсэхийг шийдвэрлэж өгнө үү." гэжээ.

Хоёр. Нийслэлийн Чингэлтэй дүүргийн 1 дүгээр хорооны оршин суугч, иргэн Ц.Монгол Үндсэн хуулийн цэцэд дараах агуулга бүхий мэдээллийг ирүүлжээ:

"Иргэний хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай 2015 оны 12 дугаар сарын 3-ны өдрийн хуулиар Иргэний хуулийн 281 дүгээр зүйлийн 281.3 дахь хэсэгт "Зээлийн гэрээ нь хариу төлбөргүй байна." гэсэн өөрчлөлт оруулсан нь банк, банк бус зээл олгох эрх бүхий хуулийн этгээдэд давуу эрх олгож, иргэний эрх зүйн харилцаанд оролцогчдын эрх тэгш, бие даасан байдал, өмчийн халдашгүй байдал, гэрээний эрх чөлөөнд харшлан Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт "Монгол Улс дэлхийн эдийн засгийн хөгжлийн түгээмэл хандлага, өөрийн орны өвөрмөц онцлогт нийцсэн олон хэвшил бүхий эдийн засагтай байна.", Арван зургадугаар зүйлийн 3 дахь заалтад "хөдлөх, үл хөдлөх хөрөнгө шударгаар олж авах, эзэмших, өмчлөх ... эрхтэй ..." мөн зүйлийн 4 дэх заалтад "... хувийн аж ахуй эрхлэх эрхтэй...", Арван есдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт "Төрөөс хүний эрх, эрх чөлөөг хангахуйц эдийн засаг, нийгэм, хууль зүйн болон бусад баталгааг бүрдүүлэх, хүний эрх, эрх чөлөөг зөрчихтэй тэмцэх, хөндөгдсөн эрхийг сэргээн эдлүүлэх үүргийг иргэнийхээ өмнө хариуцна." гэснийг тус тус зөрчсөн байх тул Үндсэн хуулийн цэцийн дүгнэлт гаргуулахаар хандаж байна." гэсэн байна.

Гурав. Монгол Улсын Их Хурлын итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч, Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Батзандан Үндсэн хуулийн цэцэд ирүүлсэн хариу тайлбартаа:

"1. Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Арван есдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийг зөрчөөгүй талаар:

Тусгай зөвшөөрөлгүй, бүртгэлгүй этгээд, ялангуяа хувь хүн хүүтэй мөнгөн зээл олгох үйл ажиллагааг эрхлэх явдал түгээмэл байгаа ба энэ нь иргэдийн эрэлт хэрэгцээг хангасан зээлийн үйлчилгээ үзүүлэхээс илүүтэйгээр нийгэмд үзүүлэх сөрөг үр дагаврыг үүсгэхийн зэрэгцээ хуулийн тэгш бус, ялгамжтай зохицуулалтыг бий болгож байна.

Өөрөөр хэлбэл, мөнгө зээлдүүлэгч этгээд нь залилан мэхлэх гэмт хэргийн хохирогч болохоос гадна богино хугацаатай, өндөр хүүтэй зээл авч байгаа этгээд нь зээл, хүүгийн дарамтад орох буюу эдийн засгийн мөлжлөгт өртөх нэг шалтгаан болж байна.

Улсын ерөнхий прокурорын газраас авсан мэдээллээр гэрээгээр халхавчлан мөнгө, эд хөрөнгө залилсан гэх гэмт хэргийн шинжтэй гомдол, мэдээлэл улсын хэмжээнд 2013 онд 536 ирсний 48-д, 2014 онд 592 ирсний 59-д, 2015 онд 678 ирсний 71-д эрүүгийн хэрэг үүсгэсэн байна. Дээр дурдсан 2013, 2014, 2015 онд хугацаа, хүү амлах замаар буюу итгэл эвдэх, хуурч, мэхлэх аргаар үйлдэгдсэн байж